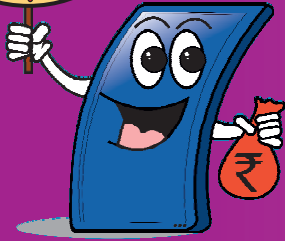


ਟੀ ਜੀ - ਫੋਮ ਸੀਰੀਜ਼
ਟਾਰਗੇਟ ਗਰੁੱਪ ਵਿੱਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਸੰਦੇਸ਼

ਵਿੱਤੀ ਸਾਖਰਤਾ
ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ
ਦੀ ਰਾਹ



ਵਿੱਤੀ ਸਾਖਰਤਾ



ਸਕੂਲ ਦੇ
ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ



ਵਿੱਤੀ ਸਮਾਵੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ, ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ



ਸੰਦੇਸ਼ 1

ਲੋੜਾਂ ਬਨਾਮ ਇੱਛਾਵਾਂ

ਸੰਦੇਸ਼ 2

ਬੈਂਕਿੰਗ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

ਸੰਦੇਸ਼ 3

ਨਿਵੇਸ਼, ਬੀਮਾ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ

ਸੰਦੇਸ਼ 4

ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ

ਸੰਦੇਸ਼ 5

ਵਿੱਤੀ ਖੇਤਰ ਰੈਗੂਲੇਟਰ



ਸੰਦੇਸ਼ 1 : ਲੋੜਾਂ ਬਨਾਮ ਇੱਛਾਵਾਂ

ਹੇਠਾਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵੇਖੋ

ਲੋੜ



ਇੱਛਾ



ਲੋੜ



ਇੱਛਾ

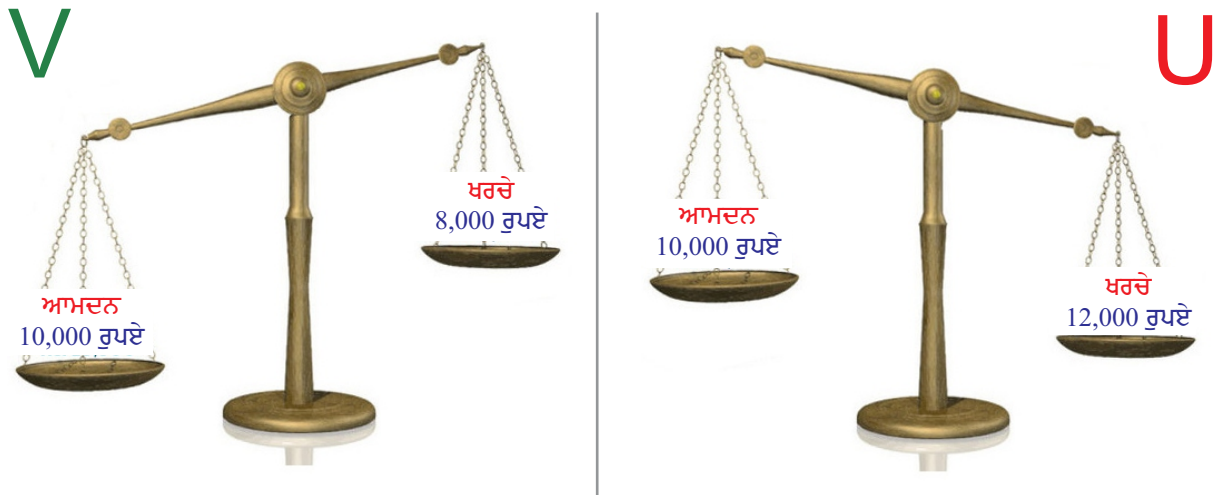


ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਪੈਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਸਾਡੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਲੋੜਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਇੱਛਾਵਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਅੱਛੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਤਲਵੀ ਕਰਕੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਤਲਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਿਆਦਾਤਰ ਵਿੱਤੀ ਟੀਚੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਬਜਟ ਬਣਾਉਣਾ

ਬਜਟ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖਰਚੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਵਾਧੂ ਕੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਲਈ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਮਦਨ ਬਨਾਮ ਖਰਚੇ



ਉਧਾਰ ਲੈਣਾ

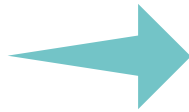


ਸੰਦੇਸ਼ 2 : ਬੈਂਕਿੰਗ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

<p>ਬੈਂਕ</p> <p>ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜੋ ਜਮ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ ਉਪਬੰਧ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।</p>	<p>ਬਚਤ ਅਤੇ ਚਾਲੂ ਖਾਤੇ</p> <p>ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੈੱਕ ਬੁੱਕ, ਫੰਡ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ, ਡੈਬਿਟ ਕਾਰਡ, ਯੂ.ਪੀ.ਆਈ. ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ।</p>	<p>ਬਚਤ ਖਾਤਾ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ਇਕੱਲਿਆਂ ਜਾਂ ਜੁਆਇੰਟ (ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ) ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। - ਅਕਾਊਂਟ ਬੈਲੇਂਸ ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਆਜ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। - ਕੁਝ ਖਾਤਿਆਂ ਲਈ ਨਿਊਨਤਮ ਬੈਲੇਂਸ ਦੇ ਰੱਖਰਖਾਵ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। <p>ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਂ ਚਾਲੂ (ਕਰੰਟ) ਖਾਤਾ</p> <p>ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰੋਪਰਾਈਟਰਸ਼ਿਪ, ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ ਫਰਮਾਂ, ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀਆਂ, ਟਰੱਸਟ, ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਦਿ ਲਈ। ਜਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਖਾਤਾ ਧਾਰਕ ਕੋਲ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਫੰਡ ਹਨ, ਜਮ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਕਮ ਅਤੇ ਕਢਵਾਉਣ ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਖਾਤਾ ਬੈਲੇਂਸ (ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਪਈ ਰਕਮ) ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਆਜ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ।</p> <p>ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਲਈ ਬਚਤ ਖਾਤੇ</p> <p>ਇਕ ਬਚਤ ਖਾਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮਰ ਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕੁਦਰਤੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਦੁਆਰਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 10 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਜੇ ਉਹ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਬੈਂਕ ਖਾਤਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਓਪਰੇਟ (ਚਲਾਉਣ) ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਾਬਾਲਗ ਦੇ ਬਾਲਿਗ ਹੋਣ ਤੇ, ਖਾਤਾਧਾਰਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਾਸ਼ੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਨਾਬਾਲਗ ਦਾ ਖਾਤਾ ਕੁਦਰਤੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ (ਓਪਰੇਟ ਕੀਤਾ) ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ (ਨਾਬਾਲਗ) ਨੂੰ ਖਾਤਾ ਚਾਲੂ ਰੱਖਣ ਦੀਆਂ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਤੇ ਨਮੂਨਾ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਨੇ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਖਾਤਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।</p>
	<p>ਜਮ੍ਹਾਂ</p>	<p>ਆਵਰਤੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ਆਵਰਤੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਾਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਆਰ.ਡੀ.ਐੱਸ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। - ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰਾਸ਼ੀ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੇ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਮ੍ਹਾਂ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 120 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਇਹ ਜਮ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਉਚਿਤ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਬਚਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਪਰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਛੋਟੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਬਚਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। - ਇਸ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ੀ ਕਢਵਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਪਰੰਤੂ, ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖਾਤਾ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿਚ ਡੀਫਾਲਟ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। <p>ਫਿਕਸਡ ਡਿਪੋਜਿਟ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ਇਕ ਖਾਸ ਮਿਆਦ (ਅਵਧੀ) ਲਈ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ 7 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ 10 ਸਾਲ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਰਕਮ (ਰਾਸ਼ੀ) ਅਤੇ ਡਿਪੋਜਿਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। - ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਆਜ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਇਕਮੁਸ਼ਤ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਅਲਗ ਅਲਗ ਸਮੇਂ ਤੇ ਵਿਆਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
	<p>ਕਰਜ਼ੇ</p>	<p>ਨਿੱਜੀ ਕਰਜ਼ੇ</p> <p>ਇਹ ਕਰਜ਼ੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਕਸਦ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂਕਿ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ, ਵਿਆਹ ਲਈ ਖਰਚੇ ਆਦਿ। ਅਜਿਹੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਤੇ ਵਿਆਜ ਦਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।</p> <p>ਵਾਹਨ ਲੋਨ :</p> <p>ਇਹ ਕਰਜ਼ੇ ਵਾਹਨ (ਗੱਡੀਆਂ) ਆਦਿ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬੈਂਕ ਵਾਹਨ ਦਾ ਕਾਬਿਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕਰਜ਼ਾਧਾਰਕ ਕਰਜ਼ਾ ਮੋੜਨ ਵਿਚ ਅਸਮਰਥ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬੈਂਕ ਉਸ ਵਾਹਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।</p> <p>ਹੋਮ ਲੋਨ (ਮਕਾਨ ਲਈ ਲੋਨ)</p> <p>ਆਪਣਾ ਘਰ ਬਣਾਉਣਾ ਹਰ ਇਕ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਇਕ ਮਕਾਨ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਧਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਪਾੜੇ ਨੂੰ ਭਰਣ ਲਈ ਬੈਂਕ ਹੋਮ ਲੋਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ</p> <p>ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ :</p> <p>ਬੈਂਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ (ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਲੋਨ)। ਇਕ ਵਾਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਕਮਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਰਜ਼ਾ ਵਾਪਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।</p> <p>ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਲਈ ਕਰਜ਼ੇ :</p> <p>ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੈਂਕ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਕਰਜ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ਬੀਜ ਖਰੀਦਣ, ਦਵਾਈਆਂ, ਟ੍ਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਪਕਰਨ ਆਦਿ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਵਸਤਾਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦਾ ਹੈ</p>

ਸੰਦੇਸ਼ 3 : ਨਿਵੇਸ਼, ਬੀਮਾ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ / ਅਧਾਰ

ਨਿਵੇਸ਼ ਇਕ ਰੁੱਖ ਲਗਾਉਣ ਵਰਗਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਨਿਯਮਿਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਚਿਤ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਰਿਟਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।



ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਸੋਨਾ, ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਰੀਅਲ ਇਸਟੇਟ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਸਟਾਕ ਅਤੇ ਮਿਊਚੁਅਲ ਫੰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿੱਤੀ ਸੰਪੱਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਵਲ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਸਟਾਕ ਅਤੇ ਮਿਊਚੁਅਲ ਫੰਡ

ਸ਼ੇਅਰਜ਼/ਸਟਾਕ ਇਕ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਮਾਲਕੀਅਤ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼ੇਅਰ, ਸ਼ੇਅਰ ਹੋਲਡਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਸਾਲਾਨਾ ਜਨਰਲ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਤਪਾਦ ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ ਉਸਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਮੁਨਾਫੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਰਿਟਰਨ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਮੁਨਾਫੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਰਿਟਰਨ ਘੱਟ ਵੱਧ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਤਪਾਦ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲਾਭ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਪਨੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵਧੇਰੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਖੇਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਸੰਪਤੀ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਮੁਨਾਫੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਜਾਂ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਕਦਰਦਾਨੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਇਕ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। (ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਜਮੀਨ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਉਦਯੋਗ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਆਦਿ) ਜਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਸਟਾਕ ਮਾਰਕੀਟ ਦੁਆਰਾ ਮਿਊਚੁਅਲ ਫੰਡਾਂ ਜਾਂ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧਾ ਵਪਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮਿਊਚੁਅਲ ਫੰਡ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਯੂਨਿਟਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿੱਧੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਉਦਯੋਗਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਕਰੌਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਸਟੋਕ ਇਕੋ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਤੇ ਨਹੀਂ ਚਲਦੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਸਮੁੱਚੇ ਜੋਖਮ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਮਿਊਚੁਅਲ ਫੰਡ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਧਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਤੇ ਯੂਨਿਟ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਿਊਚੁਅਲ ਫੰਡ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇਕਾਈ ਹੋਲਡਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਿਊਚੁਅਲ ਫੰਡ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਵੇਸ਼ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਕਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਸਮੇਂ ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਮਿਊਚੁਅਲ ਫੰਡ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਟਾਕ ਐਕਸਚੇਂਜ ਬੋਰਡ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਜਨਤਾ ਤੋਂ ਧੰਨ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਵਿਕਾਸ/ਇਕੁਇਟੀ ਅਨੁਕੂਲ ਸਕੀਮ

ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਦਾ ਮੰਤਵ ਮੱਧਮ ਤੋਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਮੁੱਲ ਵਿਧੀ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਲ ਆਮਦਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਫੰਡ ਆਮਤੌਰ ਤੇ ਵੱਧ ਜੋਖਮ ਭਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ

ਆਮਦਨ/ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬੰਦੀ

ਆਮਦਨ ਫੰਡ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਆਮਦਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸਕੀਮਾਂ ਆਮਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਈ ਆਮਦਨ ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਂਡਸ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਡਿਬੈਂਚਰਸ, ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮਨੀ ਮਾਰਕੀਟ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਕੁਇਟੀ ਸਕੀਮਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਫੰਡ ਘੱਟ ਜੋਖਮ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮੁੱਖ ਸਟਾਕ ਐਕਸਚੇਂਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟਾਕ ਐਕਸਚੇਂਜ ਅਤੇ ਬੰਬੇ ਸਟਾਕ ਐਕਸਚੇਂਜ ਵਲੋਂ 5000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸਟਾਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਸਟਾਕਸ ਨੂੰ ਅਜੈਂਟਾ/ਦਲਾਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋਕਿ ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀਆਂ ਅਤੇ ਐਕਸਚੇਂਜ ਬੋਰਡ ਕੋਲ ਰਜਿਸਟਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।



ਬੀਮੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ



ਬੀਮਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਘਟਨਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਿਪਤਾਵਾਂ, ਬਿਮਾਰੀਆਂ, ਹਾਦਸੇ, ਮੌਤ ਜਾਂ ਬੁਢਾਪੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।



ਬ੍ਰਾਮੰਡ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਲਾਈਫ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲਾਈਫ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਪਾਲਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਦੀਆਂ ਪਾਲਸੀਆਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਅਣਡਿੱਠੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਸਾਧਨ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।



ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਈ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾਂ ਪਾਲਸੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਬਚਤ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨੂੰ ਲੰਬੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਆਮ ਰੂਪ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਤੇ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਬਚਤ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ ਵੀ ਦੇਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਮ ਬੀਮਾ ਉਦਯੋਗ ਅਸਾਧਾਰਣ ਤਬਾਹੀ, ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ, ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਪਰਿਵਾਰਾਂ, ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ



ਇਹ ਜਾਣ ਲੈਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲਈ ਕਿੰਨੀ ਰਕਮ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਲਾਤਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਸੰਭਾਵਨਾ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਅਤੇ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੀ ਉਮਰ, ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੱਖ ਕਾਰਕ ਹਨ।



ਮਹਿੰਗਾਈ, ਉਪਭੋਗਤਾ ਸਾਮਾਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਵੱਧ ਰਹੀ ਲਾਗਤ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵੱਧਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਸਤਾਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਦੂਸਰਾ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਬਚਤਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵੀ ਘੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਵੇਂ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਫੰਡ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕੌਮੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ (ਐਨ.ਪੀ.ਐਸ.)



ਕੌਮੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬੁਢਾਪੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿੱਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਮੁਹਈਆ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਪੈਨਸ਼ਨ ਯੋਜਨਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਰੋਜ਼ਮਰਾ ਆਮਦਨ ਦਾ ਸ੍ਰੋਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਵਿਕਲਪ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ 18 ਤੋਂ 60 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਉਮਰ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਐਨ.ਪੀ.ਐਸ. ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀ ਬਚਤ ਕਰਕੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਚਾਲੂਕਰਨ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 500 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ 60 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਧਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਰਕਮ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਨ.ਪੀ.ਐਸ. ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੀਮਾ ਤੱਕ ਦੀ ਬਚਤ ਟੈਕਸ ਮੁਕਤ ਵੀ ਹੈ

ਸੰਦੇਸ਼ 4 : ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਕਰਜਾ

ਹਰ ਸਾਲ ਸਿੱਖਿਆ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਿੱਖਿਆ ਕਰਜ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵੱਧ ਰਹੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹੋਏ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਪੋਰਟਲ ਸ਼ੁਰੂਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਬੈਂਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਵਿੰਡੋ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।



ਵਿਦਿਆ ਲਕਸ਼ਮੀ

ਵਿਦਿਅਕ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ

www.vidyalakshmi.co.in

ਕਦਮ 1:

ਰਜਿਸਟਰ ਜਾਂ ਪੰਜੀਕਰਣ

ਕਦਮ 2:

ਇੱਕੋ ਫਾਰਮ ਭਰੋ

ਕਦਮ 3:

ਇੱਕ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰਣਾ

ਵਿਦਿਆ ਲਕਸ਼ਮੀ (<https://www.vidyalakshmi.co.in>) ਇੱਕ ਵੈਬ ਅਧਾਰਿਤ ਪੋਰਟਲ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਵਿੱਦਿਅਕ ਕਰਜ਼ੇ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਅਲਗ ਅਲਗ ਬੈਂਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ ਕਰਜ਼ ਸਕੀਮਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਵਿੰਡੋ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਪਲੇਟ ਫਾਰਮ ਹੈ। ਪੋਰਟਲ ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਆਮ ਸਿੱਖਿਆ ਕਰਜ਼ਾ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਫਾਰਮ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਕਈ ਬੈਂਕਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੋਰਟਲ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਾਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਿਆ ਕਰਜ਼ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰੈਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇੱਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੋਰਟਲ ਤੋਂ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ 40 ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੈਂਕਾਂ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਿਅਕ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੂਚਨਾਵਾਂ

- ਮਾਡਲ ਸਿੱਖਿਆ ਕਰਜ਼ਾ ਸਕੀਮ 2015 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਈ.ਬੀ. ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਕਰਜ਼ੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ 2 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।
- 4 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਕਰਜ਼ੇ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਜਮਾਨਤ/ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- ਕਰਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਮੁੜ ਅਦਾਇਗੀ ਕੋਰਸ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ੁਰੂਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸੰਦੇਸ਼ 5 : ਵਿੱਤੀ ਖੇਤਰ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ

ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ

ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਵ ਉੱਚ ਮੁਦਰਾ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਹੈ। ਇਹ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ 1935 ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਐਕਟ 1934 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੀ ਆਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ, ਕੋਲਕਾਤਾ, ਚੇਨਈ ਅਤੇ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਚਾਰ ਸਥਾਨਕ ਬੋਰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ।

ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

- ਮੁਦਰਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ : ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ. ਡਿਜ਼ਾਈਨ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੁਦਰਾਂ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਸਪਲਾਈ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਾਫ ਅਤੇ ਅਸਲੀ ਨੋਟਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।

- ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਬੈਂਕਰ : ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਬੈਂਕਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬੈਂਕਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨਾਲ ਇਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

- ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ ਬੈਂਕਰ : ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ ਬੈਂਕਰ ਹੋਣ ਵਜੋਂ, ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਅੰਤਰ-ਬੈਂਕ ਦੀ ਕਲੀਅਰਿੰਗ ਅਤੇ ਬੰਦੋਬਸਤ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬੈਂਕਾਂ ਲਈ ਫੰਡ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਦੇ ਕੁਸ਼ਲ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣਾ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਸਹਾਰਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਹਨ।

ਮੌਦਰਿਕ ਨੀਤੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ : ਕੀਮਤ ਸਥਿਰਤਾ ਸਥਾਈ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਮੁਦਰਾ ਨੀਤੀ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕੀਮਤ ਸਥਿਰਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਹੈ।

ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ : ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਉਪਲਬਧਤਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦਾ, ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਿੱਤ ਦੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਖਰਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਰੈਗੂਲੇਟਰ ਅਤੇ ਸੁਪਰਵਾਈਜਰ : ਬੈਂਕਿੰਗ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਰੈਗੂਲੇਟਰ ਅਤੇ ਸੁਪਰਵਾਈਜਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਢਾਂਚਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ

ਗਾਹਕ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵੀਆਂ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਉਪਾਅ ਦੁਆਰਾ ਸਮੁੱਚੀ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਰਤਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਭੁਗਤਾਨ ਅਤੇ ਬੰਦੋਬਸਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਰੈਗੂਲੇਟਰ : ਆਰ ਬੀ ਆਈ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਕਾਸ, ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ, ਸੁਰੱਖਿਆ, ਮਜ਼ਬੂਤ, ਪ੍ਰਭਾਵੀ, ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਦਾਇਗੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਰਤਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ : ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਨਿਰੰਤਰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਰਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਾ ਹੈ

ਹੋਰ ਵਿੱਤੀ ਰੈਗੂਲੇਟਰ

(ਸੇਬੀ) ਭਾਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀ ਅਤੇ ਐਕਸਚੇਂਜ ਬੋਰਡ

ਭਾਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀ ਅਤੇ ਐਕਸਚੇਂਜ ਬੋਰਡ (ਸੇਬੀ) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 1988 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਹੋਈ। 12 ਅਪ੍ਰੈਲ 1992 ਨੂੰ ਸੇਬੀ ਐਕਟ, 1992 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਸੰਪੰਨ ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਬਣ ਗਈ। ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸੇਬੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵੀ ਹੈ। ਸੇਬੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਮੁੰਬਈ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਹੈ।

(ਆਈ.ਆਰ.ਡੀ.ਏ.ਆਈ.) ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਐਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਅਥਾਰਟੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਾਥਿਕਰਣ

ਭਾਰਤੀ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਐਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਅਥਾਰਟੀ (ਆਈ.ਆਰ.ਡੀ.ਏ.ਆਈ.) ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਇਹ ਆਈ.ਆਰ.ਡੀ.ਏ.ਆਈ. ਐਕਟ 1999 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਹੈ।

ਹੋਰ ਵਿੱਤੀ

ਖੇਤਰ ਰੈਗੂਲੇਟਰ

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਬੀਮਾ, ਪੂੰਜੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਫੰਡ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਕ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੁਤੰਤਰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਕ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(ਪੀ ਐਫ ਆਰ ਡੀ ਏ) ਪੈਨਸ਼ਨ ਫੰਡ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਅਤੇ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਅਥਾਰਟੀ

ਪੈਨਸ਼ਨ ਫੰਡ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਅਤੇ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਅਥਾਰਟੀ (ਪੀ ਐਫ ਆਰ ਡੀ ਏ) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ 23 ਅਗਸਤ 2003 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 10 ਅਕਤੂਬਰ 2003 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਜ਼ਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਨੇ ਪੀ ਐਫ ਆਰ ਡੀ ਏ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰੈਗੂਲੇਟਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਪੀ ਐਫ ਆਰ ਡੀ ਏ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੈਨਸ਼ਨ ਖੇਤਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਨਿਯਮਨ ਹੈ। ਪੀ ਐਫ ਆਰ ਡੀ ਏ ਐਕਟ 2013 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਹੈ।



ਟਾਰਗੇਟ ਖਾਸ ਵਿੱਤੀ ਸਾਖਰਤਾ ਸਮੱਗਰੀ

ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸ੍ਰੀ ਦੀਪਕ ਮੋਹਾਂਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਸਮਾਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੱਧਮ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਕ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਇਹ ਸੀ, ਕਿ ਵਿੱਤੀ ਸਾਖਰਤਾ ਦੀ ਇਕ ਤਰਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਸਭ ਲਈ ਉਚਿੱਤ ਹੋਵੇ ਘੱਟ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣਕ/ ਅਦਰਸਕ ਹੋ ਸਕੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਟਾਰਗੇਟ ਗਰੁੱਪਾਂ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿੱਤੀ ਸਾਖਰਤਾ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਟੀਚੇ ਸਮੂਹਾਂ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ”

ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਸਮਾਵੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਪੰਜ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਟਾਰਗੇਟ ਗਰੁੱਪ ਅਰਥਾਤ ਕਿਸਾਨ, ਛੋਟੇ ਉਦਮੀ, ਸਕੂਲੀ ਬੱਚੇ, ਐਸ.ਐਚ.ਜੀ. ਅਤੇ ਬਿਰਧ ਨਾਗਰਿਕ ਸਮੂਹਾਂ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਵਿੱਤੀ ਸਾਖਰਤਾ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਅਨੁਕੂਲ ਵਿੱਤੀ ਸਾਖਰਤਾ ਸਮੱਗਰੀ ਤੇ ਪੰਜ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ।

ਬੇਦਾਅਵਾ

ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਆਰਥਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵਿੱਤੀ ਉਤਪਾਦ/ਉਤਪਾਦਾਂ ਜਾਂ ਸੇਵਾ/ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਾਪੀ ਰਾਈਟ

ਪਹਿਲਾ ਐਡੀਸ਼ਨ - 2018

ਜੇਕਰ ਸਰੋਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੁੜ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ :

ਵਿੱਤੀ ਸਮਾਵੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ,

ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ,

10ਵੀਂ ਮੰਜਲ, ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਰਯਾਲਾ ਬਿਲਡਿੰਗ

ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਮਾਰਗ

ਕਿਲਾ

ਮੁੰਬਈ

ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ

ਡਿਜਾਈਨ : ਕੌਸ਼ਿਕ ਰਾਮਾ ਚੰਦਰਨ

ਵਿੱਤੀ ਸਮਾਵੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ,
ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ
10ਵੀਂ ਮੰਜ਼ਿਲ, ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਰਯਾਲਯਾ
ਮੁੰਬਈ-400001, ਭਾਰਤ